

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Cæsari
Aug. in Comicijs Avgvstæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1542

VD16 C 4714

Articvli De Abvsibvs Qvi In Externis Ritibvs Mvtati Svnt. De Missa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35748

PRÆCIPVI.

militudo. Nec uero fidem habeat *Cæsarea Maie-*
stas his, qui, ut odia contra nos inflamment, miras
calumnias spargunt. Prædicant omnes ceremo-
nias, omnes bonos mores in Ecclesijs deleri a no-
bis. Hæc crimina aperte falsa sunt. Nos enim &
ceremonias diuinitus institutas, summa pietate con-
seruamus, & ut earum reuerentiam augeremus,
tantum nouos quosdam abusus sustulimus, qui con-
tra scripturam, contra ueteres Canones, contra
ueteris Ecclesiæ exempla, sine ulla certa autorita-
te uicio temporum recepti sunt. Ac magna ex par-
te ueteres ritus diligenter apud nos seruantur.
Quare rogamus, ut *Cæsarea Maieestas*, clementer
audiat, quid in externis ritibus seruetur, quid qua-
de causa mutatum sit.

ARTICVLI DE ABVSIBVS QVI IN EXTERNIS RITIBVS MVTATI SVNT.

DE MISSA.

Falso accusantur Ecclesiæ nostræ, quod Missam
aboleant. Retinetur enim Missa apud nos &
summa reuerentia celebratur, seruantur & usita-
te ceremoniæ fere omnes, præter quam quod la-
tinis cantionibus admiscentur alicubi germanicæ.

d iij

que

ARTICVLI FIDEI

quæ additæ sunt ad docendum populum, Ideo enim opus est ceremonijs, ut doceant imperitos, & tractatio uerbi Dei excitet aliquos ad uerum timorē, & fidem, & inuocationem. Et non solum Paulus precepit uti lingua intellecta populo, sed etiam ita constitutum est humano iure. Adsuescit populus, ut una utantur sacramento, si qui sunt idonei. Id quoq; auget reuerentiam & religionem publicarum ceremoniarum. Nulli enim admittuntur, nisi prius explorati. Admonentur etiam homines de dignitate & usu sacramenti, quantam consolationem proponat his qui agunt pœnitentiam, ut discant homines & timere Deum, & credere, & exerceant inuocationem, petant & expectent bona a Deo. Hi sunt ueri cultus Christianorum, Hos cultus Timorem, fidem, inuocationem, spem &c. probat Deus. Itaq; cum hi cultus exercētur in usu ceremoniarum, placet Deo sacramenti usus. Cum igitur & ad ceremoniam assuefiat populus, & de usu admoneatur, fiunt Missæ apud nos rite & pie. Et geruntur omnia in Ecclesia maiore cum grauitate & reuerentia, quam olim.

Constat autem multis seculis publicam fuisse querelam bonorum uirorum de Missarum abusu
ac pro

P R A E C I P V I .

æc prophanatione, Non enim obscurum est quam late pateat hic abusus, in omnibus templis, a quibus celebrentur Missæ, contra Canonum interdictum. Deinde quam turpiter ad sacrilegum questum conferantur. Plurimi enim celebrant Missas, & sine pœnitentia, & tantum uentris causa. Hæc notiora sunt, quam ut dissimulari possint. Nec uideatur unquam ulla res diuina ab initio mundi, adeo uulgo ad questum collata esse, sicut Missa. Paulus autem horribiliter minatur his, qui indigne tractant sacramentum, cum ait, Qui indigne ederit panem hunc, aut biberit calicem domini, reus erit sanguinis Domini. Et in Decalogo scriptum est. Qui Dei nomine abutitur, non erit impunitus, Ut igitur sepe alias mundus dedit pœnas pro idolatriâ, ita haud dubie hæc ingens prophanatio Missarum atrocissimis pœnis punietur, Et fortassis propter eam causam precipue plectitur Ecclesiæ his postremis temporibus, cœcitate, discordijs, bellis, & alijs multis pestibus. Atque hos manifestos abusus Episcopi hæctenus, cum quidem non ignorarent eos, non solum tolerauerunt, sed suauiter etiam riserunt. Nunc sero incipiunt queri de calamitatibus Ecclesiæ, cum alia nulla res præbuerit occasionem tumultibus horum temporum, nisi abusus

d. iij

ipsi,

ARTICVLI FIDEI

ipsi, qui ita erant iam manifesti, ut tolerari a moderatis hominibus diutius non possent, Vtinam Episcopi pro suo officio ante hæc tempora cohercuisent auariciam atq; impudentiam seu monachorum, seu aliorum, qui, mutato ueteris Ecclesie more, Missas ad quæstum contulerunt.

Sed abusus illi, ex quo fonte orti sint, dicemus. Opinio est sparsa in Ecclesiam, q; coena Domini sit opus, quod celebratum a sacerdote, mereatur remissionem peccatorum, culpæ & pœnæ, facienti et alijs, idq; ex opere operato, sine bono motu utētis. Item quod applicatum pro mortuis, sit satisfactorium, hoc est, mereatur eis remissionem pœnarum purgatorij. Sic interpretantur sacrificium, cum Missam uocant sacrificium, opus uidelicet, quod applicatum pro alijs meretur eis remissionem culpæ & pœnarum, idq; ex opere operato sine bono motu utentis. Sic interpretantur oblationem a sacerdote fieri in Missa pro uiuis, & mortuis. Hac persuasione recepta, iam homines docuerunt querere remissionem peccatorum & omnis generis bona, Item liberare a pœnis mortuos, beneficio Missæ. Nec referebat a qualibus fierent Missæ, quia docebant eas prodesse alijs, sine bono motu utentis. Deinde

PRÆCIPVI.

tis. Deinde querebatur, utrum una Missa dicta pro pluribus, tantundem profit, quantum singula pro singulis. Hæc disputatio & numerum Missarum, & questum in infinitum auxit. Sed nos iam non de questu disputamus, impietatem accusamus. Docent enim nostri, hanc opinionem de merito & applicatione Missæ falsam & impiam esse. Hic est huius controuersie status, Ac facile est pijs iudicium de hac causa, si quis expendat argumenta quæ sequuntur.

Primum. Supra ostendimus consequi homines remissionem peccatorum gratis fide, id est, fiducia misericordie propter Christum. Ergo impossibile est consequi remissionem peccatorum propter alienum opus, & quidem sine bono motu, id est, sine fide propria. Hæc ratio satis clare refutat illam prodigiosam & impiam opinionem, de merito & applicatione Missæ.

Secundum. Passio Christi fuit oblatio & satisfactio, non solum pro culpa originis, sed etiam pro omnibus reliquis peccatis, ut ad Ebreos scriptum est. Sanctificati sumus per oblationem Iesu Christi semel. Item, Vna oblatione consummauit in perpetuum, eos qui sanctificantur. Deniq; bona pars Epistolæ ad Ebreos consummitur in hac sen-

d 5 tentia

ARTICVLI FIDEI

tentia confirmanda, quod solum Christi sacrificiū meruerit alijs remissionem peccatorum seu reconciliationem. Inquit, Ideo quotannis repetita esse Leuitica sacrificia, quia non aboleuerint peccata. Sed Christi sacrificio semel satisfactum esse pro omnium peccatis. Hic honos sacrificij Christi, non debet transferri in opus sacerdotis. Diserte enim dicit, una oblatione sanctos consummatos esse. Ad hæc impium est, fiduciam quæ niti debet ipsa pontificis Christi oblatione & intercessione, transferre in opus sacerdotis.

Tertium. In institutione cœnæ Domini non mandat Christus, ut offerant sacerdotes pro alijs uiuis ac mortuis. Quia igitur autoritate hic cultus tanquam oblatio pro peccatis, sine mandato Dei in Ecclesia institutus est?

Multo absurdus est, quod Missa confertur ad liberandas animas mortuorum, Nam Missa instituta est ad recordationem, hoc est, ut utentes cœna Domini recordatione beneficij Christi erigant & confirment fidem, & consolentur conscientias perterrefactas. Nec Missa satisfactio est pro peccata, sed instituta est propter remissionem culpæ, uidelicet, non ut sit satisfactio pro culpa, Sed ut sit sacramentum, quo utentes admoneamur beneficij Christi

PRAECIPVI.

Christi & remissionis culpæ. Cum igitur illa applicatio cœnæ Domini ad mortuos liberandos, sine scripturæ autoritate, imo contra scripturam, recepta sit, damnanda est, tanq̄ nouus & impius cultus.

Quartum. Ceremonia sine fide in nouo Testamento nihil meretur nec facienti, nec alijs. Est enim opus mortuum, iuxta illud Christi, Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & ueritate. Idem probat totum caput XI. ad Ebreos. Fide potiore hostiam obtulit Abel. Item, Sine fide impossibile est placere Deo. Ergo Missa non meretur remissionem culpæ aut pœnæ, ex opere operato. Hæc ratio perspicue refutat meritum, quod uocant, ex opere operato.

Quintum. Fide propria fit applicatio beneficij Christi, sicut testatur Paulus Rom. 3. Quem proposuit Deus propiciatorem per fidem, per sanguinem eius. Et hæc applicatio fit gratis. Ergo non fit applicatio, alieno opere, neq; propter alienum opus. Nam cum sacramentis utimur, nostro opere ac nostra fide fit applicatio, nõ alieno opere. Etenim si non contingeret nobis remissio, nisi applicatis Missis, fieret incerta, & fiducia transferenda esset a Christo, in opus sacerdotis, idq; ut constat, accidit.

ARTICVLI FIDEI

stat, accidit. Porro fiducia collocata in opus ho-
minis, damnata est.

Hæc argumenta & pleraq; alia, testantur
necessario reprehensam esse opinionem de merito
& applicatione Missæ pro uiuis & mortuis. Iam
si considerabitur, quam late uagatus sit hic error
in Ecclesia, quomodo hac persuasione creuerit
Missarum numerus, quo modo uiuis & mortuis
hoc sacrificio promissa sit remissio culpæ & pœ-
ne, apparebit Ecclesiam propter hanc prophe-
tationem, horrendis peccatis deformatam esse.
Nunq̄ grauior causa, optime Imperator, in Eccle-
sia incidit, aut dignior, de qua docti & boni uiri
diligenter deliberent. Omnes pij ardentissimis uo-
tis a Deo petere debent, ut his peccatis Ecclesia
liberetur. Reges omnes & Episcopi, omni studio
anniti debent, ut hac tota causa rite explicata, re-
purgetur Ecclesia.

Sextum. Institutio sacramenti pugnat cum
illo abusu, Nihil enim de oblatione pro peccatis
uiuorum & mortuorum præcipitur, sed præcipi-
tur, ut sumantur corpus & sanguis Domini. Et ut
id fiat ad recordationem beneficij Christi. Recor-
datio autem significat, non aliquam tantum histo-
riæ representationem uelut in spectaculo, sicut
somnia

PRAECIPVI.

Somniant, illi qui defendunt meritum ex opere operato, Sed significat fide recordari promissionem & beneficium, consolari conscientiam, & gratias agere pro tanto beneficio. Principalis enim causa institutionis est, ut fides ibi excitetur & exerceatur, cum hoc pignus gratiae accipimus. Preterea institutio ordinat, ut fiat communicatio, hoc est, ut ministri Ecclesiae porrigant etiã alijs corpus & sanguinem Domini. Et hunc morem servatum esse in principio Ecclesiae, testatur Paulus ad Corinthios, qui praecipit etiam, ut alij alios expectent, ut fiat communis participatio.

Patefactis igitur abusibus privatae Missae, quia & pleraeq; omnes fiebant propter illam applicationem pro peccatis aliorum, & non conveniunt cum institutione Christi, desierunt in nostris Ecclesijs. Est autem instituta una communis Missa, iuxta Christi ordinationem in qua Pastores Ecclesiarum consecrant, sumunt, & porrigunt alijs sacramentum corporis & sanguinis Christi. Et fit talis Missa singulis ferijs, atq; alijs etiam diebus, siqui uelint uti sacramento. Nec admittuntur ad communionem, nisi antea explorati. Adduntur & conciones pie, sicut Christus precepit, ut habeantur conciones cum hac ceremonia tractatur. Et in
his

ARTICVLI FIDEI

his concionibus cum de cæteris articulis & præceptis Euangelij diligenter docentur homines, tum etiam admonentur, ad quem usum institutum sit sacramentum, uidelicet, non quod ex opere operato mereatur eis remissionem peccatorum hæc ceremonia, Sed quod sacramentum sit testimonium, sit pignus, quo Christus testetur se nobis prestare promissa, & q̄ promissiones ad nos pertineant, quod Christus exhibeat nobis corpus suum, ut testetur se in nobis efficacem esse tanq̄ in membris suis, Exhibeat sanguinem, ut testetur nos ablui sanguine suo. Prodest igitur sacramentum his, qui agunt pœnitentiam, & ibi querunt consolationem, & confirmati hoc testimonio credunt uere sibi prestari remissionem peccatorum, & agunt gratias Christo pro tanto beneficio. Ita fit applicatio beneficij Christi, non propter alienum opus, Sed propria cuiusq; fide, & proprio usu sacramenti, Nam cum ipsi utimur, testatur ipsa Christi ordinatio quod ad nos pertineat beneficiũ Euangelij. Talis usus sacramenti pius est, & docendus in Ecclesijs, qui & illustrat doctrinam de fide, et de spiritualibus exercitijs, et ueris cultibus, & adfert pijs conscientijs ingentem consolationẽ, & erigit fidem. Ante hæc tempora, de usu sacramenti

PRÆCIPVI.

menti longe aliter docebantur Ecclesie. Nihil pro-
ponebatur, nisi quod hoc opus faciendum esset. De
fide, de consolatione conscientiarum, nemo quid-
quam monebat. Et uexabantur conscientie immo-
dica diligentia confessionis, Hanc putabant puri-
tatem esse, quam requirit Euangelium, cum Euan-
gelium requirat uerum timorem, & ueram fidu-
ciam, & usu huius sacramenti nos consolatur, ut
hi qui pœnitentiam agunt, credant certo se habere
Deum propitium propter Christum, etiamsi natu-
ra infirma, & immunda est, etiamsi hæc nostra in-
choata obedientia procul abest a perfectione legis.
Ex his omnibus satis liquet Missam apud nos, con-
uenire cum institutione Christi, & ritu primæ Ec-
clesie, Ad hæc illustrat maxime uerum usum sa-
cramenti. Huiusmodi communis Missa fuit in uete-
ri Ecclesia ut Chrysostomus testatur, qui ait sacer-
dotem ad altare stare, & alios ad comunione
accersere, alios uero arcere. Et ex Nicenæ Syna-
di decretis apparet, unum aliquem celebrasse Li-
turgiam, ut græci uocant, qui ceteris omnibus
porrexerit corpus & sanguinem Domini. Hæc
enim sunt uerba decreti. Accipiant Diaconi secun-
dum ordinem post presbyteros ab Episcopo, uel a
presbytero sacram comunione. Hic diserte ipsos
presbyteros

ARTICVLI FIDEI

presbyteros ait accipere sacramentum ab uno quodam porrigente. Nec priuatae Missae ulla fit mentio, ante Gregorij tempora, Sed quoties ueteres de Missa loquuntur, apparet eos de una quadam communi Missa loqui. Cum igitur Missae ritus apud nos habeat auctoritatem scripturae, & exemplum ueteris Ecclesiae, & tantum intolerabiles quidam abusus abiecti sint, Speramus non posse improbari nostrarum Ecclesiarum morem. Ceteri ritus adiphori magna ex parte usitato more seruantur, Sed numerus Missarum dissimilis est. Nec olim in Ecclesijs frequentissimis fiebat quotidie Missa ut testatur historia tripartita lib. 9. Cap. 38. Rursus autem in Alexandria, quarta & sexta feria scripturae leguntur, easque doctores interpretantur & omnia fiunt praeter solennem oblationis morem.

DE VTRAQUE SPECIE SACRAMENTI.

Et quoniam communis Missa apud nos celebratur, ut intelligat populus se quoque sanctificari sanguine Christi, & discat uerum usum ceremoniae, Datur laicis utraque pars Sacramenti in coena Domini, quia sacramentum institutum est, non solum pro